

FRÅN KLOTET TILL KUBEN

Sedan vi givit några ”belysningar” av det som vi betecknat såsom världens ”stelnande”, återstår det oss alltjämt att dryfta dess framställning i den geometriska symbolismen, där det kan återges genom en gradvis skeende övergång från klotet till kuben. Och i själva verket är klotet först och främst den egentliga urformen, därför att det är den minst ”specificerade” av alla former, likformigt med sig självt i alla riktningar, så att, hur det än roterar runt sin medelpunkt, alla dess successiva lägen alltid i sträng mening kan sägas sammanfalla med varandra. (1) Man skulle alltså kunna säga att klotet är den mest universella formen, som på sätt och vis innehåller alla de andra, vilka utgår ur klotet genom differentieringar, som utföres i vissa särskilda riktningar. Det är därför denna klotform i alla traditioner är ”Världsägget, det vill säga den ”globala” helheten av alla under en manifestationscykel utvecklade möjligheter i dessas första och ”embryoniska” tillstånd. (2) Det finns för övrigt anledning notera att detta första tillstånd, vad vår värld beträffar, egentligen hör till den subtila manifestationens område, enär denna nödvändigtvis föregår den grova manifestationen och är liksom dennas omedelbara princip. Det är faktiskt därför den fulländade klotformen eller cirkelformen, vilken är dess motsvarighet i plangeometrin (såsom klotets snitt genom ett plan av någon riktning) aldrig förverkligas i den kroppsliga världen. (3)

Däremot är kuben den mest ”hejdade” formen av alla, om man så får uttrycka sig, det vill säga den form som motsvarar maximum av ”specifikation”. Också är denna form den som bland de kroppsliga elementen hänföres till jorden, då denna utgör det ”avslutande och sista elementet” av manifestationen i detta kroppsliga tillstånd, (4) och följaktligen motsvarar den också manifestationscykelns slut eller det som vi kallat ”stillståndets punkt” i den cykliska rörelsen. Denna form är alltså på sätt och vis den ”fasta kroppens” form framför andra (5) och symboliserar ”stabiliteten”, för så vitt denna innebär avstannandet av all rörelse. Det är för övrigt uppenbart att en kub, som vilar på en av sina ytor, i själva verket är den kropp, vars jämvikt uppvisar maximum av stabilitet. Det är viktigt notera att denna stabilitet i slutet av den nedgående rörelsen icke är och icke kan vara annat än den rena orörligheten, vars närmaste bild i den kroppsliga världen mineralet ger oss. Och om denna orörlighet kunde fullständigt förverkligas, vore den egentligen i den lägsta punkten den omvända spegelbilden av det som i den högsta punkten är den principiella oföränderligheten. Orörligheten eller stabiliteten så fattad, företrädd av kuben, hänför sig alltså till manifestationens substantiella pol, på samma sätt som den oföränderlighet, vari innefattas alla möjligheterna i det ”globala” tillståndet, företrädd av klotet, hänför sig till dess essentiella pol. (6) Det är därför, som kuben vidare symboliserar ”basens” eller ”grundens” idé, vilken exakt motsvarar denna substantiella pol. (7) Vi framhåller också från och med nu att kubens ytor kan betraktas såsom riktade två och två enligt rummets tre dimensioner, det vill säga såsom parallella med de tre plan som bestäms av de axlar som bildar det koordinatsystem, till vilket detta rum hänför sig och vilket gör det möjligt att ”mäta” detta, det vill säga faktiskt förverkliga det i dess helhet. Då enligt vad vi annorstädes (8) förklarat de tre axlar, som bildar det tredimensionella korset, bör betraktas såsom dragna från medelpunkten av ett klot, vars obegränsade utsträckning fyller hela rummet (och även de tre plan, som bestämmer dessa axlar, nödvändigtvis går genom denna medelpunkt, som är varje koordinatsystems ”origo”), upprättar detta det förhållande som finns mellan dessa båda yttersta former, klotet och kuben, ett förhållande, vari det som i klotet är inre och centralt på sätt och vis ”återkommer” för att bilda kubens yta eller yttre. (9)

Kuben representerar för övrigt jorden i alla traditionella bemärkelser av ordet ”jord”, det vill säga jorden icke blott såsom kroppsligt element, såsom vi nyss sade, utan även såsom en princip av ett mycket mer universellt slag, den som Fjärran Österns tradition betecknar såsom Jorden

(*Ti*) i förhållande till Himmelen (*T'ien*): de klotformiga eller cirkulära formerna hänföres till Himmelen, och de kubiska eller kvadratiska till Jorden. Då dessa två varandra kompletterande termer är motsvarigheterna till *Purusha* och *Prakriti* i den hinduiska läran, det vill säga att de är endast ett annat uttryck för essensen och substansen, fattade i universell betydelse, kommer man också här till exakt samma slutsats som tidigare. Det är för övrigt uppenbart att, liksom själva begreppen essens och substans, samma symbolism alltid är tillämplig på olika nivåer, det vill säga lika väl på principerna för ett särskilt existensstillstånd som på principerna för hela den universella manifestationen. Jämte dessa geometriska former hänför man till Himmelen och Jorden även de redskap man betjänar sig av för att teckna dem, det vill säga passaren respektive vinkelhaken, såväl i den fjärranorientaliska traditionens som i de västerländska initiatiska traditionernas symbolism. (10) Motsvarigheterna till dessa former ger naturligtvis under olika omständigheter anledning till mångahanda symboliska och rituella tillämpningar. (11)

Ett annat fall, där förhållandet mellan dessa samma geometriska former än en gång klart uppvisas, är symbolismen om det "jordiska Paradiset" och det "himmelska Jerusalem", varom vi annorstädes redan haft tillfälle att tala. (12) Detta fall är särskilt viktigt från den synvinkel vi nu betraktar saken, enär det häri handlar just om de båda ytterändarna av den innevarande cykeln. Det "jordiska Paradiset", vilket svarar mot cykelns begynnelse, är cirkelrunt till formen, medan det "himmelska Jerusalem", som svarar mot dess slut, är kvadratisk. (13) Och den cirkelrunda inhägnad, som omger det "jordiska Paradiset", är intet annat än det horisontella snittet av "Världsägget", alltså av den universella och ursprungliga klotformen. (14) Man skulle kunna säga att det är själva denna cirkel, som slutligen ändras till en kvadrat, eftersom de två ytterligheterna bör förenas eller snarare (då ju cykeln i verkligheten aldrig är slut, vilket innebure en omöjlig upprepning) exakt motsvara varandra. Att samma "Livets Träd" i båda fallen står i mitten, anger just att det i själva verket handlar endast om två tillstånd av samma sak. Kvadraten symboliserar här förverkligandet av denna cykels möjligheter, vilka förefanns såsom frön i begynnelsens runda "organiska inhägnad" och vilka då fixerades och stabiliserades i ett tillstånd, som åtminstone med avseende på själva denna cykel var nästan slutgiltigt. Detta slutresultat kan framställas även såsom en "kristallisering", vilket alltid motsvarar kubens form (eller kvadratens i dess plana genomskärning). Man får då en "stad" med en mineralsymbolism, medan man i begynnelsen hade en "trädgård" med en växtsymbolism, vari växtligheten symboliserar frönas utveckling inom sfären för vitalitetens assimilation. (15) Vi erinrar om vad vi ovan sade om mineralets orörlighet såsom bild av det mål, mot vilket världens "stelnde" strävar. Men det finns anledning tillägga att det här handlar om mineralet betraktat i ett redan "förvandlat" eller "sublimerat" tillstånd, ty det är ädelstenar, som figurerar i skildringen av det "himmelska Jerusalem". Därför är fixeringen slutgiltig endast med avseende på den innevarande cykeln, och bortom denna "stillaständets punkt" bör samma "himmelska Jerusalem", i kraft av den orsakernas kedja som icke medger något verkligt avbrott, bli den framtida cykelns "jordiska Paradis", då ju denna cykels början och den föregående cykelns slut egentligen är ett och samma ögonblick sett från två motsatta håll. (16)

Det är icke desto mindre sant att, om man begränsar sig till att betrakta den innevarande cykeln, det slutligen inträffar ett ögonblick, där "hjulet slutar att vrida sig", och här som alltid är symbolismen fullständigt sammanhängande. Hjulet är ju ännu en cirkelrund symbol, och mister det sin form, så att det slutligen blir fyrkantigt, är det uppenbart att det då måste stanna. Därför synes det ifrågavarande ögonblicket såsom ett "tidens slut", och enligt den hinduiska traditionen kommer då de "tolv Solarna" att stråla samtidigt. Ty tiden mätes i verkligheten medelst Solens lopp genom Zodiakens tolv tecken, vilket utgör en årscykel, och då vridningen avstannat, kommer de motsvarande tolv aspekterna att så att säga sammansmälta i en enda. Sålunda ingår de i sin gemensamma naturs essentiella och ursprungliga enhet, emedan de skiljer sig åt endast med avseende på den cykliska manifestationen, som då kommer att ha avslutats. (17) Å andra sidan är cirkelns förvandling till en likvärdig kvadrat (18) det som man betecknat såsom

”cirkelns kvadratur”. De som förklarar att denna är ett olösligt problem, fastän de är fullständigt okunniga om dess symboliska innebörd, befinner alltså ha rätt i sak, eftersom denna ”kvadratur”, fattad i sin sanna betydelse, kan förverkligas först vid cykelns själva slut. (19)

Av allt detta framgår också att världens ”stelnande” på sätt och vis framställer sig med en dubbel betydelse: betraktat i och för sig självt under cykelns lopp såsom resultatet av en nedgående rörelse mot kvantiteten och ”materialiteten”, har det uppenbarligen en ”ogynnsam” och rent av ”olycksbådande” innebörd, motsatt andligheten. Men från en annan sida sett är ”stelnandet” icke desto mindre nödvändigt för att förbereda, om än på ett sätt, som kunde kallas ”negativt”, den sista fixeringen av cykelns resultat i form av det ”himmelska Jerusalem”, där resultaten genast blir fröna till den framtida cykelns möjligheter. Men det säger sig självt att det i just denna sista fixering, för att denna sålunda i sanning skall vara återställandet av ”urtillståndet”, fordras ett omedelbart ingripande av en transcendent princip, utan vilken intet skulle kunna räddas och ”kosmos” skulle försvinna i ”kaos” rätt och slätt. Det är detta ingripande, som åstadkommer det slutliga ”återställandet”, symboliserat redan genom ”mineralets” förvandling i det ”himmelska Jerusalem”, och som därefter medför det ”jordiska Paradisets” framträdande i den synliga världen, där det framdeles skall finnas ”nya himlar och en ny jord”, enär detta kommer att vara begynnelsen av en annan *manvantara* och tillvaron av en annan mänsklighet.

Noter

(1) Se *Le Symbolisme de la Croix*, kap. VI och XX.

(2) Samma form återfinns också i början av embryotillvaron för varje individ, som ingår i denna cykliska utveckling, varvid det individuella embryot (*pinda*) är den mikrokosmiska motsvarigheten till vad ”Världsägget” (*Brahmânda*) är i den makrokosmiska ordningen.

(3) Man kan här såsom exempel anföra himlakropparnas rörelse, som aldrig är strängt cirkulär utan elliptisk. Ellipsen utgör liksom en första ”specifikation” av cirkeln genom medelpunktens fördubbling till två poler eller ”brännpunkter” enligt en viss diameter, som därefter har rollen av en särskild ”axel”, samtidigt som alla de andra diametrarna sinsemellan skiljer sig åt vad avser längden. På tal härom tillägger vi i förbigående att, emedan planeterna beskriver ellipser, varav solen finns i en av brännpunkterna, man skulle kunna undra vad den andra brännpunkten motsvarar. Eftersom där i verkligheten icke finns något kroppsligt, bör där finnas något som kan vara endast av det subtila slaget. Detta är dock inte det rätta stället att närmare undersöka denna fråga, som torde ligga utanför vårt ämne.

(4) Se Fabre d’Olivet, *La Langue hébraïque restituée*.

(5) Det är icke så att jorden såsom element likställs rätt och slätt med det fasta tillståndet, som vissa felaktigt tror, utan den är snarare ”fasthetens” själva princip.

(6) Det är därför som klotformen enligt den islamiska traditionen hänförs till ”Anden” (*ar-Rûh*) eller Urljus.

(7) I den hebreiska Kabbalan motsvarar kubens form bland *Sefirot Jesod*, som i själva verket är ”grunden” (och om man häremot invände att *Jesod* inte är den sista *Sefiran*, borde svaret bli att det inte finns någon mer efter den annan än *Malkut*, som egentligen är den slutliga ”syntetiseringen”, vari allting återföres till ett tillstånd, som på en annan nivå motsvarar *Keters* principiella enhet). I den mänskliga individualitetens subtila konstitution enligt den hinduiska traditionen hänföres denna form till ”baschakrat” eller *mûlâdhâra*. Detta står även i samband med *Kaabahs* mysterier i den islamiska traditionen. Och i arkitekturens symbolism är kuben egentligen den ”första stenen” till en byggnad, det vill säga ”grundstenen”, som läggs lägst, på vilken denna byggnads hela struktur kommer att vila och vilken sålunda skall säkra dennas stabilitet.

(8) *Le Symbolisme de la Croix*, kap. 4. (Övers. not.)

(9) I plangeometrin har man uppenbarligen ett liknande förhållande, när man betraktar kvadratens sidor såsom parallella med två rektangulära cirkeldiametrar. Symbolismen för

detta förhållande står i ett omedelbart samband med det som den hermetiska traditionen betecknar såsom ”cirkelns kvadratur”, varom vi senare skall säga några ord.

(10) I vissa symboliska framställningar ligger passaren och vinkelhaken i Fo-his respektive hans syster Niu-kuas händer på samma sätt som de i Basilius Valentinus’ alkemiska bilder ligger i händerna på de båda hälfterna, den ena manlig och den andra kvinnlig, av *Rebis* eller den hermetiska Androgynen. Därav inser man att Fo-hi och Niu-kua i sina respektive roller nästan är analogt likställda med manifestationens essentiella eller manliga princip och substantiella eller kvinnliga princip.

(11) Så till exempel skulle i det forntida Kina suveränens rituella skrudar vara runda till formen upptill och kvadratiska nedtill. Suveränen företrädde då själva typen för Människan (*Jen*) i hennes kosmiska roll – det vill säga den tredje termen i det ”Stora Tretalet” – den roll, vari hon utövar den mellan Himmelen och Jorden liggande funktionen och i sig förenar den enas och den andras krafter.

Se även René Guénons bok *La Grande Triade* och däri särskilt kapitel IX, där denna kinesiska symbolism behandlas. Övers. anm.

(12) Se *Le Roi du Monde*, ss. 128-130, och även *Le Symbolisme de la Croix*, kap. IX.

(13) Om man sammanställer detta med de motsvarigheter vi just angivit, kan det synas som om det förelåge en omkastning i bruket av de båda orden ”himmelsk” och ”jordisk”, och i själva verket passar de inte här annat än i ett särskilt avseende: i cykelns begynnelse var denna värld inte sådan som den är för närvarande och utgjorde det ”jordiska Paradiset” den direkta, då synligt manifesterade projektionen däri av den egentligen himmelska och principiella formen (det var för övrigt beläget nästan vid himmelens och jordens gränser, eftersom det sägs att det nuddade ”Månens sfär”, det vill säga den ”första himmelen”). Till slut stiger det ”himmelska Jerusalem från himmelen ned på jorden”, och det är först vid denna nedstignings slut, som det framträder i kvadratisk form, eftersom den cykliska rörelsen då hejdats.

(14) Det är väl värt notera att denna cirkel delas av det kors som bildas av de fyra floder som rinner upp ur dess mitt och som sålunda bildar exakt den figur vi dryftat på tal om förhållandet mellan cirkeln och kvadraten.

(15) Se *L'Ésotérisme de Dante*, ss. 91-92.

(16) Detta ögonblick framställs även såsom ”polernas omkastning” eller såsom den dag, då ”stjärnorna skall gå upp i väster och gå ned i öster”, ty en rotationsrörelse synes ske i två motsatta riktningar, allt efter om man ser den från det ena eller det andra hållet, fastän det i verkligheten alltid bara är samma rörelse, som fortsätter ur en annan synvinkel, motsvarande en ny cykels lopp.

(17) Se *Le Roi du Monde*, s. 48. – I stället för att vara ordnade i en cirkel blir zodiakens tolv tecken det ”himmelska Jerusalems” tolv portar, varav tre är belägna på varje sida av kvadraten, och de ”tolv Solar” som framträder i ”stadens” mitt såsom ”Livsträdets” tolv frukter.

(18) Det vill säga av samma yta, om man intar den kvantitativa stånpunkten, men denna är bara ett helt och hållet yttre uttryck för vad det i verkligheten handlar om.

(19) Den motsvarande numeriska formeln är den i den pytagoreiska *Tetraktys*: $1 + 2 + 3 + 4 = 10$. Om man tar talen i omvänd ordning: $4 + 3 + 2 + 1$, får man proportionerna för de fyra *yugaerna*, vilkas summa bildar tiotalet, det vill säga den fullständiga och fullbordade cykeln.

Ovanstående text utgör kapitel XX av René Guénons bok *Kvantitetens herravälde och tidens tecken*. Boken är en översättning från franskan av Lars Adelskog. Originalets titel är *Le Règne de la Quantité et les Signes des Temps*. Svenska översättningen © Lars Adelskog 2013. Eftertryck eller annan återpublicering, helt eller delvis, såsom elektronisk text på internet eller på annat sätt, förbjöds.